

СТ А Н О В И Щ Е

ЗА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД НА ДОКТОРАНТА АНА СЕРГЕЕВНА БАРАНОВА НА ТЕМА: НАЦИОНАЛНОКУЛТУРНАТА СПЕЦИФИКА НА КОНОТАЦИИТЕ

В ПРЕВОДА ОТ РУСКИ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

Научен ръководител: доц. д-р Илиана Владова

1. Данни за дисертанта

Анна Баранова е завършила руска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Придобила е квалификацията „магистър – филолог с руски език“ и преводач от/на руски език. Основната част от нейната професионална, научна и преподавателска дейност е свързана с интересите и придобитите й умения в областта на руски език и култура. Понастоящем работи като асистент по руски език към катедра „Руски език“ при факултет „Славянски филологии“ към Софийския университет.

2. Данни за докторантурата

През 2011 г. А. Баранова е записана в задочна аспирантура към катедра „Руски език“ при факултет „Славянски езици“ на СУ „Св. Кл. Охридски“ с тема на дисертацията „Национално-културната специфика на конотациите в превода от руски на български език“ (върху материал от руски и български език) след надлежащо положени изпити. Спазени са всички процедури на самото зачисляване.

Дисертацията беше обсъдена на разширено заседание на катедра „Руски език“, на което беше поканен научният ръководител доц. д-р Илиана Владова. Прочетени бяха рецензията от доц. д-р Силвия Петкова, отзыв на гл. асистент д-р Николина Нечаева и становището на научния ръководител. Предварителното обсъждане на дисертацията протече на високо научно ниво. Бяха зададени много въпроси, на които дисертантката отговори аргументирано. Всички изисквания на Правилника за условията и реда на придобиване на научни степени бяха спазени. Присъстващите единодушно гласуваха да бъде открита процедура за защита на дисертацията.

3. Данни за дисертацията и автореферата

Дисертационният труд е с обем 219 стандартни страници, структурирани в 6 части: увод, 3 глави, заключение, библиография. Той е логично изграден, отразява същността на възприетата методика, при което теоретично се очертава проблемът с понятийния инструментариум на съпоставителната лингвистика и лингвокултурологията.

Първата глава има подчертано теоретичен характер и определя основните понятия, върху които се гради научното изследване. Анализира се същността на категорията конотация в рамките на основните лингвистични направления: семиотика, семантика, стилистика, психолингвистика, когнитивна лингвистика, транслатология и лингвокултурология, като се акцентира върху културната ѝ специфика. Проследяват се основните гледни точки относно същността на конотацията, като дисертантката обособява лексикалната ѝ обективация, при което конотативните значения са присъщи на различни езикови единици, но всички те носят културната си обусловеност, като своя вътрешна характеристика. Разгледани са и трудностите при превода на конотативномотивирани единици.

Втората глава е изградена върху анализа на конотативните значения на руските нарицателни субстантиви, като са посочени 6 тематични групи: зооними, фитоними, предметни субстантиви, ситуативни субстантиви, наименования на хора и наименования на фантастични (свръхестествени) същества. Разгледани са техните преводи на български език, при което са посочени стратегиите на българските преводачи. Съпоставителният анализ разкрива и грешките, които се допускат при превода, при което дисертантката посочва правилните варианти.

В трета глава е анализирано семантико-прагматичното съдържание на онимите и са посочени начините на предаването на конотативните им значения при превода. Представени са 3 групи: имена на художествени персонажи, имена на реални личности, топоними и квазитопоними, при които конотациите имат силно изразена национална специфика, което и затруднява преводача. Подчертава се, че преводаческото решение зависи от приоритетната функция на онима и понякога доминира индивидуалната преводаческа интерпретация.

В **заключението** на дисертацията са обобщени резултатите от изследването, като се посочва, че изборът на правилната стратегия при превода на конотативните думи изисква комплексен подход, като се отчитат системно-езиковите, прагматичните, когнитивните, лингвокултурните и контекстуалните параметри на конкретното използване на конотативната единица.

При разработката на дисертацията докторантката се опира върху достатъчно представителен материал от научни трудове и разработки (175). Екскерпираната литература обхваща 11 литературни текста на известни руски писатели от 20 в. и техните преводи на български език.

Дисертационният труд е представен с автореферат, който отразява вярно и систематизирано съдържанието на научното изследване и приносните моменти в него и отговаря на всички научни изисквания.

4. Научни приноси

Преди всичко следва да се подчертае, че темата на дисертацията е актуална, защото в съвременното направление както на ливгвистиката, така и на теорията на превода, а именно културологичното, от голямо значение е знанието за това как е закодирана картината на света в дадения език, в случая на двата езика: руски и български, което е подстъпът към разкриване на същността на националнокултурната специфика на конотациите и предаването в превода.

В дисертацията е представено комплексно изследване на конотациите, като е потърсено тяхнотоприсъствие в редица лексико-семантични групи, като за пръв път в българската русиситка се анализират конотативните значения на собствените имена и начините за предаването им на български език. Предложени са и аргументирани алтернативни преводачески решения.

Представеното изследване е значимо и с това, че разкриването на националнокултурната специфика на конотациите и начините за техния трансфер в друга езикова среда съдейства за развитието на Теорията на превода и нейната практика в сферата на двата езика: руски и български.

5. Публикации и участия в научни форуми

Представеният списък на публикациите на докторантката Ана Баранова показва, че тя има достатъчно научни публикации по темата на дисертационния труд. По-важни от тях са: „Культурная коннотация. Проблемы ее передачи при переводе (на материале русских и болгарских устойчивых сравнений)“ в сборник с доклади от Юбилейна научна конференция „50 години – врата към образованието и прозрец към света“ в чест на 50 години от създаването ДЕО – ИЧЕС, УИ „Св. Кл. Охридски“, София, 2013; „За (не)преводимостта на културните конотации“ в сборник с доклади от „Дванадесети международни славистични четения: „Движение и пространство в славянските езици, литератури и култури“, УИ „Св. Кл. Охридски“, София, 2015; „Към въпроса за предаването на конотативните значения на собствените имена при превода“. Сборник с доклади от „Паисеви четения: Хуманитаристиката – традиции и перспективи“, Пловдив, 10-11.11 2016.

Заклучение

Дисертационният труд съдържа изискуемите научни и приложни резултати, които представляват принос в сферата на Съпоставителната лингвистика и Теорията на превода и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на Академичния състав в Република България и съответния Правилник за придобиване на научна степен на Софийския университет

„Св.Климент Охридски“. Той показва професионалната подготовка, теоретичните знания и умения на Анна Баранова.

Като научен ръководител на докторантката Анна Баранова давам пълна гаранция за самостоятелността на работата, както и за нейната оригиналност.

Въз основа на гореизложеното и наблюденията ми като научен ръководител върху качествата на докторантката и приносните характеристики на нейната дисертация смятам за напълно обосновано присъждането на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 2.1. Филология на ас. Анна Сергеева Баранова.

София, 10.09.2017 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Илиана Владова